

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка
Навчально – науковий інститут культури і мистецтв

КУРСОВА РОБОТА:
методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти спеціальності
026 Сценічне мистецтво

Суми – 2023

УДК 378.147.091.31-059.1:792(072.057.875)

К93

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка
(протокол № 11 від 29 травня 2023 року)*

Укладачі:

Завідувач кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування,
кандидат педагогічних наук, доцент Корякін Олексій Олексійович
доцент кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування,
кандидат педагогічних наук, доцент Фоломєєва Наталія Аркадіївна

Рецензенти:

Єременко О.В. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри хореографії та музичного мистецтва Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

Зав'ялова О.К. – доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри музикознавства та культурології Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

Курсова робота: *методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти спеціальності 026 Сценічне мистецтво / укладачі О.О. Корякін, Н.А. Фоломєєва.*
Суми: Цьома С.П., 2023. 84 с.

Методичне видання призначене для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 026 Сценічне мистецтво всіх форм здобуття освіти.

© Фоломєєва Н.А., Корякін О.О., 2023

© ФОП Цьома С.П., 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 026 СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО	7
1.1. Загальні положення про курсову роботу	7
1.2. Вимоги до курсової роботи	11
1.3. Вибір теми курсової роботи	12
1.4. Вступ до курсової роботи	14
1.5. Основна частина курсової роботи	12
1.6. Формулювання висновків до курсової роботи	20
1.7. захист курсової роботи	27
РОЗДІЛ 2. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 026 СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО	31
2.1 Загальні вимоги	31
2.2 Нумерація	34
2.3 Ілюстрації	36
2.4 Таблиці	37
2.5 Загальні правила цитування та оформлення посилань на використані джерела	38
2.6 Вимоги до оформлення списку використаних джерел	41
2.7 Оформлення додатків	42
РОЗДІЛ 3. АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ КУРСОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 026 СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО	44
3.1 Підготовка за результатами курсового дослідження тез доповідей на науковій конференції	44

3.2 Підготовка наукової статті	46
3.3 Виступ з доповіддю на науковій конференції.	47
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ	49
ДОДАТКИ	51

ВСТУП

Опанування здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти основ наукової діяльності відбувається не лише в процесі вивчення низки відповідних дисциплін (зокрема, «Основи наукових досліджень»), але й, значною мірою, під час виконання курсових робіт, яке передбачає кілька основних етапів: вибір теми дослідження; вибір методів дослідження і роботи з науковими першоджерелами; вивчення усіх видів джерел за проблемою кваліфікаційної роботи; складання бібліографічного списку; аналіз і узагальнення матеріалів; збір, систематизацію і аналіз фактичних даних, на матеріалах яких виконується курсова робота; обґрунтування конкретних розробок і пропозицій щодо вирішення проблеми дослідження; написання курсової роботи за її структурними елементами; оформлення тексту курсової роботи і брошурування; перевірку кваліфікаційної роботи на наявність академічного плагіату, фабрикації та фальсифікації; підготовку до захисту: написання тексту виступу, відбір й оформлення ілюстративного матеріалу, підготовка мультимедійної презентації.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Сценічне мистецтво» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, яка реалізується у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка, курсові роботи передбачено з акторської майстерності та з історії театру.

Виконання курсової роботи підвищує якість підготовки фахівців спеціальності 026 Сценічне мистецтво, прищеплює навички самостійного вирішення важливих науково-практичних завдань.

Аналіз труднощів, з якими стикаються здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) рівня та наукові керівники на кожному з етапів виконання курсових робіт, спонукали до узагальнення досвіду наукового керівництва і укладання запропонованих методичних рекомендацій.

Методичні рекомендації розроблені на основі чинної нормативно-правової бази, а саме Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», нормативних документів Міністерства освіти і науки України, Положення про організацію освітнього процесу, Положення про курсову роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти спеціальності 026 Сценічне мистецтво, першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, освітньо-професійною програмою підготовки яких передбачено виконання курсових робіт, а також науково-педагогічних працівників, які здійснюють керівництво курсовими роботами.

РОЗДІЛ 1
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 026 СЦЕНІЧНЕ
МИСТЕЦТВО

1.1. Загальні положення про курсову роботу

Згідно з Положенням про курсову роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (Рішення вченої ради Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, протокол №8 від 25 січня 2021 р.), курсова робота є самостійним видом навчальної діяльності здобувача вищої освіти, що виконується в межах навчальної дисципліни або після закінчення вивчення певної навчальної дисципліни або групи дисциплін.

Курсові роботи є компонентом циклу професійної підготовки освітньо-професійної програми «Сценічне мистецтво» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 026 Сценічне мистецтво.

Виконання курсової роботи з акторської майстерності передбачає формування таких компетенцій:

- 1) ЗК 4 – здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- 2) ФК 5 – здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності;
- 3) ФК 8 – здатність оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї, осмислення та популяризації творчого продукту;
- 4) ФК 11 – здатність до спілкування з широкою професійною та науковою спільнотою та громадськістю з питань сценічного мистецтва та виробництва, до взаємодії із представниками інших творчих професій.

Виконання курсової роботи з історії театру передбачає формування таких компетенцій:

- 1) ЗК 4 – здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;
- 2) ЗК 8 – цінування та повага різноманітності та мультикультурності;
- 3) ФК 4 – здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів сценічного твору;
- 4) ФК 5 – здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності;
- 5) ФК 7 – здатність до розуміння та оцінювання актуальних культурно-мистецьких процесів;
- 6) ФК 8 – здатність оперувати новітніми інформаційними й цифровими технологіями в процесі реалізації художньої ідеї, осмислення та популяризації творчого продукту;
- 7) ФК 11 – здатність до спілкування з широкою професійною та науковою спільнотою та громадськістю з питань сценічного мистецтва та виробництва, до взаємодії із представниками інших творчих професій.

Написання та захист курсових робіт передбачається навчальним планом освітньо-професійної програми і є обов'язковим.

Курсова робота – це одна з форм самостійної навчально-дослідної роботи здобувачів вищої освіти.

Курсова робота є самостійним навчально-науковим дослідженням, що виконується відповідно до обраної здобувачем вищої освіти теми навчальної дисципліни, яка обговорюється і затверджується на засіданні кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування.

Курсова робота може бути складовою подальшого дослідження, представленого в кваліфікаційній роботі здобувача вищої освіти.

Курсова робота виконується з навчальних дисциплін циклу професійної підготовки та має набувати навчально-дослідницького характеру. В залежності від специфіки навчальної дисципліни та завдань підготовки фахівця, курсова робота може бути як суто теоретичним дослідженням, так і містити експериментальну складову.

Курсова робота може бути частиною певної навчальної дисципліни, на який відводиться один кредит, або може виконуватися як окремий вид самостійної навчальної діяльності після вивчення певної навчальної дисципліни або групи дисциплін, на який відводиться не менш як 3 кредити.

Обрана тема курсової роботи узгоджується з керівником.

Метою курсової роботи є:

1. Закріплення, систематизація і поглиблення набутих знань з відповідної навчальної дисципліни за час навчання та їх застосування для комплексного вирішення конкретних завдань професійної діяльності.

2. Поглиблення фахових знань здобувачів вищої освіти щодо актуальних проблем сценічного мистецтва.

3. Стимулювання здобувачів вищої освіти до самостійного наукового пошуку.

4. Надання можливості здобувачу вищої освіти навчитися самостійно працювати з різними інформаційними джерелами.

Основні завдання курсових робіт за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво»:

1. Розвиток умінь знаходження невирішених проблем обраної теми дослідження.

2. Формування вмінь відбору, групування та узагальнення інформації з різних джерел за темою дослідження.

3. Формування вмінь самостійно організувати і проводити наукове дослідження, здійснювати аналіз і узагальнювати отримані як теоретичні, так і емпіричні результати.

4. Ознайомлення з методами та методикою проведення наукового дослідження.

5. Формування навичок організації і виконання емпіричної науково-дослідницької діяльності.

6. Набуття досвіду проведення наукового дослідження, обробки його результатів та представлення практичного значення результатів дослідження.

Текст курсової роботи викладається державною мовою або мовою, що вивчається відповідно до спеціальності, індивідуально кожним здобувачем вищої освіти і повинен містити титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину, загальні висновки, список використаних джерел, додатки (за необхідності).

У курсових роботах за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» потрібно стисло, точно, логічно та аргументовано викласти отримані результати дослідження з обов'язковим посиланням на дослідження науковців, представлені у їх працях і джерела, що містять вказані результати. За достовірність даних, фактичного матеріалу та висновків відповідальність несе здобувач вищої освіти як автор курсової роботи.

Текст курсових робіт за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» обов'язково проходить перевірку на аутентичність затвердженими в закладі вищої освіти програмами.

Після захисту, курсові роботи передаються на кафедру сценічного мистецтва, естради та методики режисерування, де зберігаються 3 роки. Здобувачі вищої освіти мають право отримати курсові роботи для ознайомлення з дозволу завідувача кафедри.

1.2. Вимоги до курсової роботи

Курсова робота є самостійним науковим дослідженням обраної проблеми. Вона дозволяє здобувачу вищої освіти реалізувати власні індивідуальні наукові інтереси. Разом з тим вона має відповідати вимогам до наукових робіт такого рівня, які, зокрема, викладені у Положенні про курсову роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка.

Під час виконання курсових робіт за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» здобувачі вищої освіти мають дотримуватися таких вимог:

1. Обґрунтованість актуальності теми дослідження, його відповідність сучасному стану розвитку сценічного та суміжних сфер мистецтва, перспективі розвитку і практичним завданням професійної діяльності актора драматичного театру.

2. Обґрунтованість методологічної бази дослідження.

3. Ґрунтовний аналіз наукових джерел, а саме – монографій, публікацій періодичних видань відповідно до теми курсової роботи.

4. Дослідження і характеристика обраної проблеми як в історичному розвитку, так і на сучасному етапі розвитку сценічного мистецтва.

5. Організація та проведення експериментального дослідження, представлення кількісно-якісного аналізу отриманих результатів.

6. Аналіз та узагальнення результатів курсового дослідження, формулювання його висновків.

7. Оформлення тексту дослідження відповідно вимог до курсових робіт, викладених у Положенні про курсову роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка.

8. Відповідальність за зміст та відповідність матеріалу, представленого в курсовій роботі, несе її автор – здобувач вищої освіти.

1.3. Вибір теми курсової роботи

Тематика курсових робіт визначається випусковою кафедрою сценічного мистецтва, естради та методики режисерування та відповідає програмним результатам навчання, зафіксованим в освітній програмі відповідного рівня вищої освіти та спеціальності 026 Сценічне мистецтво. Тематика курсових робіт оновлюються кожного навчального року (орієнтовний перелік тем курсових робіт вміщено у додатку А). Здобувач вищої освіти має право запропонувати свою тему з обґрунтуванням доцільності її розробки. У таких випадках перевагу надають темам, які безпосередньо пов'язані з місцем майбутньої професійної діяльності випускника.

Важливим етапом підготовки курсових робіт за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» є вибір теми, у процесі якого потрібно враховувати:

- 1) їх зв'язок з сучасними напрямками наукових досліджень;
- 2) можливостей використання в дослідженні необхідного матеріалу;
- 3) відповідність проблеми дослідження індивідуальним інтересам здобувача вищої освіти в галузі сценічного мистецтва.

Основними критеріями для формування теми курсової роботи мають бути:

- 1) актуальність, елементи новизни й перспективність обраної теми;
- 2) стан дослідженої проблеми;
- 3) наявність доступного для здобувача вищої освіти й достатнього для розкриття теми матеріально-технічного оснащення;
- 4) можливість виконання теми в доступних умовах;
- 5) зв'язок теми з конкретними науковими планами та довгостроковими програмами (колективними чи індивідуальними темами) кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування;

б) можливість отримання від упровадження результатів дослідження науково-освітнього чи іншого корисного ефекту.

Вибір теми курсової роботи – індивідуальне питання творчо-пошукового рівня для кожного здобувача вищої освіти, що має свою специфіку і містить два етапи.

На першому етапі вибору теми необхідним є усвідомлення пріоритетних для здобувача вищої освіти-дослідника проблем сценічного мистецтва і, відповідно, рішення, якою буде робота: теоретичною або експериментальною.

Курсова робота може бути теоретичною, якщо дослідження присвячене філософським основам сценічного мистецтва, теоретичним аспектам науки, сторінкам історії сценічного мистецтва, порівняльному аналізу здобутків сучасного сценічного мистецтва. Експериментальні курсові роботи мають переваги, оскільки містять практичне значення для професійної діяльності майбутнього актора.

Другий етап визначення теми роботи потребує аналізу джерел щодо вибраної проблеми. Відповідно до визначених методів дослідження тема курсової роботи остаточно формулюється в сфері акторської майстерності чи історії театру.

Назва теми курсової роботи має бути короткою, окреслювати межі проведення дослідження, відображати мету й відповідати змісту кваліфікаційної роботи.

Закріплення тем курсових робіт, визначення наукових керівників та термінів захисту робіт затверджується протоколом засідання кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування. Захист курсових робіт здобувачів вищої освіти відповідно до освітньо-професійної програми «Сценічне мистецтво» відбувається у третьому семестрі (курслова робота з акторської майстерності) та у шостому семестрі (курслова робота з історії театру).

Змінювати тему курсової роботи можна з дозволу завідувача кафедри сценічного мистецтва, естради та методики режисерування за письмовою заявою здобувача та після погодження з науковим керівником, проте не пізніше, ніж за місяць до закінчення терміну виконання курсової роботи. Змінена тема курсової роботи заноситься до журналу реєстрації курсових робіт, який зберігається на кафедрі сценічного мистецтва, естради та методики режисерування.

Протягом місяця від дати отримання теми курсової роботи, здобувач вищої освіти має надати науковому керівнику розгорнутий план дослідження, а також аналіз опрацьованих джерел.

1.4. Вступ до курсової роботи

Курсова робота має такі складові: титульний аркуш, зміст, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел, додатки (за необхідності).

На титульному аркуші мають бути зазначені:

- 1) назва міністерства, якому підпорядковано заклад вищої освіти;
- 2) повна назва закладу вищої освіти;
- 3) назва кафедри, на якій виконано роботу;
- 4) тема роботи;
- 5) прізвище, ім'я, по-батькові виконавця;
- 6) прізвище, ініціали, науковий ступінь і посада наукового керівника;
- 7) назва міста і рік виконання роботи (Додаток Б).

У змісті зазначаються назви всіх структурних частин курсової роботи у тій послідовності, в якій вони подаються у тексті, і вказуються сторінки, на яких вони починаються.

Вступ до курсової роботи є важливою її частиною, оскільки розкриває наукові та організаційні засади роботи, які часто називають «методологічним апаратом дослідження». До методологічного апарату будь-якого дослідження

належать: актуальність теми, об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, теоретичне та практичне значення результатів дослідження.

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми, її значущість, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Шляхом критичного аналізу і порівняння з існуючим розв'язанням проблеми, обґрунтовують актуальність дослідження, представленого в курсовій роботі за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво».

Актуальність дослідження проблеми характеризується із наукової та практичної точок зору. Наукова актуальність – необхідність розв'язання конкретної наукової проблеми у зв'язку з відсутністю певних знань, результатів дослідження у відповідній галузі сценічного мистецтва.

Практична актуальність визначається необхідністю пошуку нових знань для розв'язання завдань практики. Висвітлення актуальності має бути логічним і небагатослівним. Достатньо декількома реченнями висловити сутність проблеми. Вибір певної проблеми великою мірою визначає як стратегію дослідження, так і напрямок наукового пошуку. Сформулювати наукову проблему означає продемонструвати вміння виокремити головне; виявити те, що вже відоме науці і що потребує вивчення.

Розкриття актуальності дослідження проблеми курсової роботи за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» полягає у стислому аналізі (без посилань на джерела) таких найбільш загальних положень:

- 1) яке значення для сценічного мистецтва як науки має проблема дослідження;
- 2) яку практичну значущість може мати вирішення проблеми;
- 3) якими дослідниками вже вивчалися визначені питання;
- 4) які теоретичні положення та практичні рекомендації з визначеної проблеми вже сформульовано;

5) які аспекти в даній проблемі ще не досліджено у теоретичному плані та не розроблено в практичному.

Особливого значення набуває остання означена складова, оскільки вона розкриває проблему, яку автор курсової роботи буде вивчити в своїх теоретичних та експериментальних пошуках.

Актуальність роботи визначає такі компоненти методологічного апарату дослідження: об'єкт, предмет, мету, завдання, методи дослідження, теоретичну новизну, практичну значущість.

Необхідно зауважити, що в процесі роботи над курсовою роботою за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» визначені компоненти набувають, як правило, уточнення і конкретизації.

Після представлення актуальності теми потрібно перейти до формулювання об'єкту, предмету, мети і завдань дослідження.

Об'єктом дослідження є частина об'єктивної реальності або знань про неї, що створює проблемну ситуацію, на яку спрямована увага дослідника.

Предмет дослідження – певна складова об'єкту дослідження, окремі структури, властивості або відношення. Об'єкт та предмет співвідносяться як загальне і часткове. Предмет дослідження – це те, що конкретно досліджується в курсовій роботі.

Для з'ясування напрямку наукових пошуків часто (проте – не обов'язково) формулюють гіпотезу дослідження.

Гіпотеза дослідження являє собою припущення про можливі результати досліджень, вироблене на основі аналізу даних з наукових джерел, умовиводів дослідника. Гіпотеза перевіряється (доводиться або спростовується) за допомогою певних методів наукового дослідження. Необхідним є визначення експериментальних і математико-статистичних критеріїв, при яких дослідник

зможе фіксувати підтвердження або спростування гіпотези. Докази ґрунтуються на фактах, аргументах у формі представлених в дослідженні висновків.

Відповідно, визначення актуальності, об'єкту, предмету та гіпотези (за необхідності) дослідження обумовлюють мету дослідження.

Метою курсової роботи є пошук шляхів вирішення проблеми. Мета надає уявлення про певні орієнтовні результати, що мають бути викладені та обґрунтовані в роботі, конкретизується в основних завданнях. Мета дослідження визначає, які результати повинен отримати дослідник в результаті проведеної роботи.

Мета роботи звичайно формулюється як: «Визначити...», «Виявити...», «Розглянути...», «Надати характеристику...», «Довести...». Дослідження має містити певну новизну – це – нові знання, методи сценічної практики, застосування існуючих знань до нових умов, творчий підхід до розв'язання проблем сьогодення – все це, як правило, представляється в меті дослідження.

Мета реалізується через завдання дослідження, зміст і характер яких залежить від специфіки курсової роботи.

Завдання дослідження – це конкретні дії, які необхідно виконати в ході дослідження для досягнення мети. Завдання роботи конкретизують мету дослідження та виокремлюють у дослідженні на певні етапи. Для курсових робіт за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» рекомендується формулювати не більш 3 завдань.

Планування дослідження потребує добір методів і методик проведення, формування вибірки учасників дослідження (для експериментального дослідження), визначення умов його проведення, організація і проведення дослідження, обробку та аналіз отриманих даних.

Методи та організація дослідження. Необхідно стисло описати методи та методики, які були використані під час виконання роботи. Якщо

використовувались стандартні методики, то достатньо посилання на них в тексті роботи. За умови використання власних методик (анкети, опитувальники, тощо), потрібно надати їх повний опис та представити у додатках.

В курсовій роботі подається перелік використаних методів дослідження щодо визначеної мети та завдань дослідження. Методи вказуються в роботі послідовно, перераховувати їх потрібно коротко та змістовно.

Проведення наукового дослідження передбачає використання таких методів: теоретичний аналіз, систематизація та узагальнення наукових джерел з проблематики дослідження, спостереження, вивчення досвіду роботи, бесіди, анкетування, інтерв'ю, діагностичні методи, математичні методи обробки емпіричних даних, тощо.

Наукова новизна та практичне значення. Будь-яке наукове дослідження має містити новизну у вирішенні проблеми, що вивчається. Практична значимість дослідження полягає в можливості застосування отриманих результатів під час безпосередньої практичної діяльності актора, і, загалом, результати можуть бути використані в ході завдань професійної діяльності у сфері сценічного мистецтва. Відповідно, практичне значення дослідження курсової роботи полягає у рекомендаціях щодо їх використання.

Апробація результатів дослідження. Якщо результати дослідження були використані під час виконання завдань практики, чи доповідалися на наукових конференціях та семінарських або практичних заняттях, все це відображається в тексті курсової роботи під цим заголовком.

Рекомендований загальний обсяг «Вступу» – 3-5 сторінок. Кожний з вказаних пунктів описується, починаючи з нового абзацу. Слова «актуальність дослідження», «об'єкт та предмет дослідження», «мета роботи», «завдання роботи», «методи дослідження» і т. п.) виділяються підкресленням, не беруться в лапки.

1.5. Основна частина курсової роботи

Основну частину курсової роботи традиційно поділяють на теоретичну і експериментальну. У теоретичній частині презентується самостійно виконаний критичний аналіз опрацьованих здобувачем вищої освіти наукових джерел та виокремлюються теоретичні положення, які були вихідними при виконанні експериментальної частини. У теоретичній частині обґрунтовується необхідність здійснення експериментальної складової дослідження.

Під час аналізу джерел, здобувач вищої освіти має продемонструвати ґрунтовне знайомство з працями з теми дослідження, вміння аналізувати та джерела, їх систематизувати, критично оцінювати, надавати порівняльну характеристику різним підходам до вирішення проблеми дослідження різними науковцями, вміння виокремлювати головне та відкидати другорядне. Важливо розкрити сутність складових проблеми дослідження, визначити головне у відповідності зі сформульованими завданнями та власною логікою розуміння проблеми.

Теоретична частина роботи має містити основні наукові поняття щодо проблеми дослідження. В роботі мають бути представлені всі поняття, які мають відношення до висунутої проблеми, вікові, психологічні та соціальні характеристики людей, що беруть участь в дослідженні проблеми.

Експериментальна частина містить опис виконання дослідницького завдання та аналіз отриманих результатів. В емпіричній частині представляється опис обраних методик дослідження, характеристика вибірки та етапи і особливості проведення емпіричного дослідження. Результати емпіричної складової дослідження мають бути представлені в текстовому форматі та числових значеннях. За результатами будуються графіки, гістограми та діаграми, що містять візуальне представлення інформації щодо отриманих даних. Також,

експериментальні дані в тексті курсової роботи доцільно представляти в таблицях.

Під час представлення результатів в тексті курсової роботи та матеріалах конференцій або статтях потрібно дотримуватися етичного принципу конфіденційності отриманої інформації.

Результати емпіричного дослідження доцільно представляти таким чином:

- 1) «Розглянемо результати, які отримані за допомогою методики ...»
- 2) «Результати дослідження представлені в таблиці ...».
- 3) «Таким чином, можна зробити висновок, що ...».

У завершеному вигляді, курсова робота за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» має містити такі розділи: вступ, 2-3 розділи (якщо робота реферативна – усі теоретичні, якщо експериментальна то частина розділів теоретична, а інша частина – практична), висновки, список використаних джерел, додатки. Конкретний зміст кожного розділу залежить від теми курсової роботи та визначається разом з науковим керівником.

У теоретичній частині курсової роботи за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» презентується самостійно виконаний здобувачем вищої освіти критичний аналіз опрацьованих наукових джерел та виокремлюються теоретичні положення, які були вихідними при виконанні експериментальної частини роботи. У теоретичній частині роботи обґрунтовується необхідність здійснення експериментального дослідження. Базові частини курсової роботи з – розділи, які мають мати змістовні назви.

При написанні курсової роботи її необхідно раціонально структурувати. Основна частина традиційно складається із двох розділів: один присвячений аналізу наукових даних щодо визначеної проблеми, а інший – опису експериментальної складової дослідження та методичних рекомендацій.

Заголовки розділів і підрозділів мають характеризувати певну логіку дослідження.

Курсова робота за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» має відповідати нормам літературної та професійної мови. Головною вимогою до наукового тексту є послідовність і логічність викладу.

Важливий способом структурування роботи є виокремлення в тексті абзаців. Кожний абзац починається з відступом від лівого краю тексту. Початок нового абзацу, зазвичай, відповідає початку нової думки або нового фрагменту інформації і допомагає логіці сприйняття пропонованого матеріалу.

Огляд джерел згідно з темою дослідження, представлених в тексті Розділу 1, має демонструвати спроможність здобувача вищої освіти аналізувати і систематизувати дані джерел, їх критично оцінювати, надавати порівняльну характеристику різних підходів до розв'язання поставленої проблеми різними авторами, здатність виокремлювати істотне в раніше проведених дослідженнях.

В огляді необхідно розкривати головну сутність розглянутих питань, виокремлювати базові положення і провідні ідеї відповідно до поставлених завдань курсової роботи.

Логіка огляду джерел може бути заснована на таких позиціях: переході від розгляду загальних проблем до опису конкретних питань; хронології досліджень у цій сфері; підходах до дослідження проблеми; вивченні логічних аспектів динаміки явищ і процесів; вивченні окремих сторін проблеми.

В теоретичній частині роботи важливо представити всі проблеми, які безпосередньо пов'язані з визначеною проблемою дослідження. Подібне дослідження є актуальним за умови, що це питання повністю не досліджене. У протилежному випадку проведене дослідження може виявитися неактуальним.

Текст кожного розділу не має складати виписки із різних джерел: необхідно логічно впорядкувати їх зміст, аналіз і представлення головної думки. В тексті

курсової роботи представити аналіз теоретичних положень різних авторів наукових праць.

У теоретичній частині роботи потрібно посилатися на авторів різних наукових джерел: по-перше, це прояв поваги до авторського права; по-друге, посилання надають читачеві певний орієнтир – у яких працях яких науковців і в яких джерелах представлена додаткова інформація з проблемних питань дослідження.

Крім викладу концепцій, опису фактичного матеріалу, важливим також є порівняння точок зору авторів, їх аналіз, узагальнення, формулювання висновків. Після викладу теоретичних положень, здобувач вищої освіти може представити власну думку та погляди щодо проблеми дослідження. Після закінчення кожного розділу потрібно представити висновки відповідно до розглянутих питань.

Важливо не лише провести дослідження, але і правильно представити логіку проведеної роботи і отримані результати, сформулювати практичні рекомендації.

Рекомендується така структура розділу, в якому містяться результати емпіричного дослідження:

1. Мета та завдання експериментального дослідження, презентація характеристики вибірки.
2. Методи і методики дослідження.
3. Результати емпіричної частини дослідження.
4. Аналіз результатів дослідження.

Насамперед, у цьому розділі мають бути чітко обґрунтовані і сформульовані мета і завдання експериментального дослідження, докладно охарактеризована вибірка досліджуваних, описані методи і методики, які були використані здобувачем вищої освіти у своїй роботі, обґрунтована доцільність і особливості їх застосування для розв'язання поставлених завдань.

При викладі результатів дослідження доцільно дотримуватися раніше встановленої послідовності завдань.

Описувати емпіричну складову дослідження необхідно впорядковано, розбиваючи зміст на підрозділи і абзаци. Важливою особливістю цих розділів має бути доказовість. Типова логіка викладу результатів емпіричного дослідження потребує демонстрації результатів, їх аналіз і формулювання висновків.

Характерний стиль викладу результатів емпіричного дослідження передбачає наступну послідовність: «Розглянемо результати, отримані за допомогою методики...»; «Результати серії експериментального дослідження представлено в таблиці ...»; «Таким чином, можна зробити висновок, що...»

Потрібно пам'ятати, що головна особливість наукового дослідження полягає в доказовості та вірогідності отриманих знань. Доказовість результатів надають факти, виражені в якісній та кількісній формі. Відповідно, їх представленню потрібно приділяти особливої увагу.

Доцільно навести типові характеристики і приклади, що переконливо ілюструють ті або інші твердження. Дані приводяться анонімно.

У цій частині курсової роботи приводиться велика кількість фактичного і цифрового матеріалу. Наочності йому надає використання таблиць і схем.

Для представлення експериментальних даних потрібно використовувати діаграми, гістограми, а також різні графіки. Їх слід розташовувати в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше в роботі.

Можна запропонувати такі загальні практичні рекомендації щодо роботи з діаграмами і графіками:

- 1) текст і графік мають доповнювати один одного;
- 2) графік має бути зрозумілим читачеві і містити всі необхідні позначення;
- 3) на одному графіку небажано вміщувати більше чотирьох кривих.

4) написи на осях слід розташовувати внизу (вісь абсцис) і ліворуч (вісь ординат);

5) крапки на різних лініях прийнято позначати колами, квадратами і трикутниками.

Діаграми використовуються, передусім, для зображення співвідношення між величинами. Секторна діаграма – діаграма, у якій значення (як правило, у відсотках) зображені у вигляді кругових секторів.

Різновидом діаграми є гістограма. Гістограма – це стовпчаста діаграма, що складається з вертикальних прямокутників, розташованих основами на одній прямій.

Ілюстрації, графіки, діаграми в тексті курсової роботи позначаються як рисунки: «Рис 1.2» та розміщуються ліворуч знизу. Вони мають мати назви, які містяться після позначення і нумеруються арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах розділу. При необхідності, після назви рисунка в курсовій роботі пропонується текст, що пояснює його зміст і позначення.

Всі таблиці та рисунки мають мати розгорнуту чітку назву, повністю описувала б представлені дані.

В тексті на всі таблиці, діаграми, схеми, ілюстрації повинно бути дані посилання. Відсутність текстового опису кожної таблиці, діаграми, графіка вважається методичною помилкою. Детальний опис представлених даних допомагає аналізу і узагальненню результатів, надає доказовість висновкам.

При посиланнях на таблиці, слід писати в тексті: «Відповідно до даних, представлених у таблиці 5», або «результати, наведені в таблиці 5, демонструють, що ...».

При посиланнях на рисунки в тексті курсової роботи зазначається: «як представлено на рисунку 3, ...» або дається посилання в дужках (рис. 3) тощо. За

необхідності далі по тексту повторно звернутися до рисунка, то посилання до нього робиться в такий спосіб: (див. рис. 6 на с. 24).

При посиланнях на додаток зазначається, наприклад, «дані, отримані в результаті первинної обробки, представлено в додатку А».

При використанні числівників у тексті потрібно звернути увагу на правильне їх написання. Однозначні кількісні числівники (від нуля до дев'яти) пишуться словами, якщо при них немає одиниць виміру. Наприклад, «у двох випадках з восьми» (неправильно – «в 2 випадках з 8»). Багатозначні кількісні числівники пишуться цифрами. Наприклад, «67 випробуваних» (неправильно – «шістдесят сім випробуваних»).

Числа зі скороченим позначенням одиниць вимірювання пишуться цифрами. При цьому після скорочених одиниць виміру крапки не ставляться (міліметр – мм). Кількісні числівники при записі арабськими цифрами не мають відмінкових закінчень, якщо супроводжуються іменниками. Наприклад, правильно написати «в 30 випадках з 100» (неправильно – «в 30-ти випадках з 100»).

Однозначні і багатозначні порядкові числівники часто пишуться словами: «дев'яносто п'ятий». Якщо порядкові числівники записуються арабськими цифрами та відмінюються в тексті, то відмінкові закінчення числівників, що закінчуються на дві голосні, складаються з однієї букви. Наприклад, «шоста» – «б-а», а не «б-та». Відмінкові закінчення числівників, що закінчуються на голосну, складаються із двох букв. Наприклад, «експеримент першого типу» – «експеримент 1-го типу» (а не «1-ого типу» або «1-о типу»).

Важливою частиною опису емпіричної складової курсового дослідження є інтерпретація отриманих результатів. Після представлених в тексті кількісних і якісних даних, необхідно представити аналіз порівняння результатів, їх узагальнення, представити змістовне пояснення досліджуваних явищ.

Рекомендовано для інтерпретації даних використовувати в тексті роботи такі вислови, як, наприклад: «на нашу думку,...», «на наш погляд, даний факт може бути інтерпретований як ...» тощо.

Після інтерпретації даних експериментальної складової курсового дослідження та викладу практичних рекомендацій, необхідно формулювати висновки. Чітко сформульовані висновки, що відповідають поставленим завданням дослідження, є важливою частиною курсової роботи при завершенні опису кожного розділу та висновків до роботи в цілому.

1.6. Формулювання висновків до курсової роботи

До завершальної, підсумкової частини курсової роботи належать: висновки, перелік використаних джерел інформації (бібліографія), та, за необхідності, додатки.

У висновках стисло викладаються результати реалізації поставлених завдань як теоретичної, так і емпіричної частини дослідження, а також надаються відповіді на такі питання:

1) значення знань особливостей сценічного мистецтва, які були виявлені у курсовій роботі, – чи рекомендовано враховувати в професійній діяльності актора;

2) у якій сфері сценічного мистецтва загалом або професійної діяльності в сфері сценічного мистецтва зокрема та яким чином можна використовувати отримані в результаті проведеного дослідження дані.

У висновках дається короткий виклад результатів дослідження відповідно до завдань роботи, а також можуть надаватися рекомендації з практичного використання цих результатів.

У висновках зазначаються основні наукові та експериментальні результати проведеного дослідження, пропозиції та рекомендації щодо їх використання з

коротким обґрунтуванням, а також виокремлюються проблеми, що залишилися не вирішеними і потребують подальшого дослідження.

Загальні висновки вміщують безпосередньо після викладення змісту роботи.

Рекомендований загальний обсяг висновків не більше 2 сторінок. Бажано, щоб у розділі «ВИСНОВКИ» було не більше ніж 5 загальних висновків, які дозволили б оцінити важливі досягнення роботи, яку здійснено здобувачем вищої освіти. Особливе значення мають висновки емпіричної частини роботи.

Бібліографія містить список опрацьованих здобувачем вищої освіти джерел з теми дослідження, на які зроблені посилання в тексті роботи. Перелік джерел представляють наприкінці роботи. У відповідних місцях тексту мають бути посилання на джерела.

Курсова робота може містити додатки з матеріалами проведення анкетування та результатами їх виконання, тощо. У додатках представляють матеріал, який є необхідним для розкриття повноти роботи (таблиці, рисунки, форми документів, допоміжні цифрові дані, схеми, діаграми та інший ілюстративний матеріал).

Обсяг курсової роботи становить приблизно 30 сторінок друкованого тексту.

1.7. Захист курсової роботи

Важливий етап підготовки курсової роботи – її попередній захист, який проводиться на кафедрі сценічного мистецтва, естради та методики режисерування або під час наукової студентської конференції у формі презентації результатів дослідження та тезової доповіді щодо визначених результатів.

Здобувач вищої освіти доповідає щодо проведеної роботи та основних результатів, відповідає на питання присутніх. Висловлювані зауваження та

рекомендації враховуються при подальшій підготовці до захисту курсової роботи та остаточному доопрацюванні тексту роботи. Попередній захист роботи також може бути проведений у формі співбесіди з науковим керівником, при цьому результати перевірки тексту роботи на наявність академічного плагіату є обов'язковими.

Повністю відредагована робота представляється на кафедру, де науковим керівником вирішується питання про відповідність роботи вимогам та допуск роботи до захисту.

До курсової роботи додається звіт перевірки на ознаки плагіату, з використанням програм, які можна використовувати в Україні. Здобувач освіти допускається до захисту курсової роботи при наявності в ній не менше 51% унікального тексту.

Курсова робота подається на кафедру в термін, передбачений графіком навчального процесу, але не пізніше 3 днів до захисту.

Курсова робота реєструється лаборантом у спеціальному журналі і передається науковому керівнику на перевірку. Керівник ретельно перевіряє роботу, пише рецензію. У випадку не допуску до захисту, робота повертається здобувачу вищої освіти на доопрацювання.

Захист курсової роботи проводиться публічно до початку заліково-екзаменаційної сесії відповідно до розкладу.

При підготовці до захисту роботи здобувач вищої освіти складає тези виступу, оформлює необхідні наочні матеріали.

Доповідь під час захисту здобувач вищої освіти має планувати за складовими роботи, викладеними у вступі, а саме:

- 1) актуальність обраної теми дослідження;
- 2) мета та завдання дослідження;

- 3) короткий огляд основних теоретичних положень, представлених в наукових джерелах;
- 4) характеристика методів та методик дослідження;
- 5) характеристика обраної вибірки, специфіка проведення експерименту або іншого методу;
- 6) основні результати дослідження.
- 7) висновки.

Захист курсових робіт здійснюється за встановленим графіком або публічно (студентська конференція, науковий семінар, засідання гуртка тощо) у терміни, передбачені розпорядженням по кафедрі сценічного мистецтва, естради та методики режисерування. Процедура захисту передбачає стислий виклад здобувачем вищої освіти головних завдань дослідження та їх вирішення, висновки дослідження, відповіді на запитання. Захист роботи може відбуватися на відкритому засіданні комісії, у складі якої – провідні викладачі кафедри. На захист можуть бути запрошені здобувачі вищої освіти, викладачі та фахівці інших закладів, а також стейкхолдери.

Явка здобувачів вищої освіти на захист визначається за раніше складеним списком. Здобувач вищої освіти безпосередньо перед захистом передає оформлену курсову роботу до комісії. Доповідь триває 10-15 хвилин, результати дослідження представляються у формі презентації. Після виступу здобувач вищої освіти відповідає на питання членів комісії та всіх присутніх.

Під час захисту враховується рівень сформованості у здобувача вищої освіти вміння робити усне наукове повідомлення й давати аргументовані відповіді на запитання за темою роботи. Оцінка якості виконання і захисту студентами курсової роботи, що виконується як окремий вид самостійної навчальної діяльності відбувається у 100-балльній шкалі ECTS.

Після закінчення захисту всіх робіт здобувачів вищої освіти, члени комісії на закритому засіданні обговорюють результати та оцінюють якість курсових робіт щодо відповідних критеріїв у їх баловому еквіваленті. Потім прилюдно оголошуються результати та відповідні коментарі. Оцінка за курсову роботу, що виконується як окремий вид самостійної навчальної діяльності вноситься до відомості обліку успішності, індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти та залікової книжки.

У випадку незадовільної оцінки курсової роботи комісією із захисту оцінка виставляється у відомість обліку успішності, а робота повертається здобувачу вищої освіти.

Повторний захист курсової роботи здійснюється під час ліквідації академічної заборгованості.

Здобувач не допускається до захисту курсової роботи у випадках порушення термінів подачі робіт на кафедру без поважних причин, про що робиться відмітка в журналі обліку курсових робіт або грубих порушень академічної доброчесності – керівник курсової роботи повідомляє про такий факт завідувача кафедри, після чого ухвалюється спільне рішення про допуск курсової роботи до захисту.

В обох випадках вважається, що здобувач має академічну заборгованість з курсової роботи. Йому виставляється незадовільна оцінка й рішенням кафедри пропонується доопрацювання даної теми, яку здобувач має доопрацювати та захистити у встановлений в Університеті термін ліквідації академічної заборгованості. В інших випадках (хвороба, відрадження тощо) здобувач має право на продовження термінів семестрового контролю.

Оцінювання курсової за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» здійснюється за такими критеріями:

- 1) актуальність викладеної проблеми;

- 2) опис методологічного апарату дослідження;
- 3) наявність усіх складових частин дослідження;
- 4) повнота розкриття основних аспектів проблеми в огляді джерел;
- 5) логічність та послідовність в розкритті теми дослідження;
- 6) досягнення мети та реалізація завдань дослідження;
- 7) адекватність методів і методик дослідження завданням роботи;
- 8) повнота опису плану організації та методів проведення дослідження;
- 9) якість та повнота представлення результатів дослідження;
- 10) якість інтерпретації результатів дослідження;
- 11) аргументація та доказовість висновків;
- 12) оформлення роботи.

У процесі виконання завдань курсової роботи особлива увага звертається на недопущення порушення здобувачами вищої освіти правил академічної доброчесності.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- 1) самостійне та сумлінне виконання завдань курсової роботи, відповідальне ставлення до своїх обов'язків;
- 2) надання достовірної інформації про результати власної діяльності при написанні курсової роботи, використані методики досліджень і джерела інформації;
- 3) повага до честі та гідності інших осіб;
- 4) посилання на джерела інформації у разі запозичення ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- 5) дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- 6) використання у дослідницькій діяльності лише перевірених та достовірних джерел інформації, коректне посилатися на них;

7) у разі виникнення труднощів під час написання курсової роботи звернення до інших за допомогою, яка є у межах прийняттого, (щодо редагування тексту, обговорення власних ідей тощо).

До порушень академічної доброчесності належать.

Плагіат, що передбачає наявність запозичень без посилань на друковані та електронні джерела, захищені раніше курсові та кваліфікаційні роботи, кандидатські та докторські дисертації.

Фальсифікація передбачає підробку або зміну вихідних даних з метою доведення правильності власного висновку (гіпотези, тощо), а також умисне використання неправдивих даних як основи для аналізу.

Помилковим вважається цитування, яке має посилання на джерело, в якому така інформація не міститься.

За порушення норм академічної доброчесності здобувачі вищої освіти можуть бути притягнутими до таких форм відповідальності як:

- 1) попередження;
- 2) повторне проходження оцінювання курсової роботи;
- 3) зниження оцінки за курсову роботу;
- 4) недопущення до захисту курсової роботи.

РОЗДІЛ 2

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧАМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 026 СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО

2.1 Загальні вимоги

Курсові роботи за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» оформлюються в друкованому вигляді на листах паперу формату А4 та друкуються однієї сторони аркушу. Кожна сторінка має мати однакові поля: розмір лівого поля – 30 мм, правого – 10 мм, верхнього та нижнього – по 20 мм, рамки для сторінок не використовуються.

Шрифт друку має бути чітким, чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту – всюди однакова.

Обсяг основного тексту курсових робіт за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» становить 25-35 сторінок. Набір тексту має здійснюватися за такими вимогами: шрифт Times New Roman, кегль 14, комп'ютерний інтервал – 1,5. Формат тексту: вирівнювання по ширині, без переносів, абзац – відступ 1,25 мм, щільність тексту – 100%.

Текст основної частини роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують напівжирними, з вирівнюванням по центру. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої), напівжирним, з абзацу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розбивку в підбір до тексту. В кінці заголовка, надрукованого в підбір до тексту, ставиться крапка.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має становити 2 інтервали.

Кожну структурну частину роботи треба починати з нової сторінки. До основного тексту курсових робіт за освітньо-професійною програмою «Сценічне мистецтво» не належать додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають площу сторінки. Всі сторінки зазначених елементів роботи підлягають суцільній нумерації.

2.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, рисунків (малюнків), таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних – номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини роботи, як зміст, перелік умовних позначень, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера.

Всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки, тобто не можна друкувати: «1. ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ». Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках курсової роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або креслення, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад:

«Рис 1.2» (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в розділі роботи подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад:

«Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Якщо в розділі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами. При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж, табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовж, табл. 1.2».

Формули (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

2.3. Ілюстрації

Ілюструють курсову роботу, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту, запобігти невиправданим пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Назви ілюстрацій розміщують після їх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підписуноквий підпис).

Підпис під ілюстрацією зазвичай має чотири основних елементи:

- 1) найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис»;
- 2) порядковий номер ілюстрації, який вказується без знака номера арабськими цифрами;
- 3) тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислою характеристикою зображеного.

Основними видами ілюстративного матеріалу в курсових роботах є: креслення, технічний рисунок, схема, фотографія, діаграма, графік.

У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках (рис. 3.1 або зворот типу: «... як це видно з рис 3.1» або «... як це показано на рис 3.1»).

Якість ілюстрацій має забезпечувати їх чітке відтворення (електрографічне копіювання, мікрофільмування). Ілюстрації виконують чорнилом, тушшю або пастою чорного кольору на білому непрозорому папері.

Фотознімки розміром, меншим за формат А4, наклеюють на стандартні аркуші білого паперу формату А4.

2.4. Таблиці

Цифровий матеріал, як правило, оформлюватися у вигляді таблиць.

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею та друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву наводять жирним шрифтом.

Заголовок кожної графи в головці таблиці має бути по можливості коротким. Слід уникати повторів тематичного заголовка в заголовках граф, одиниці виміру зазначати у тематичному заголовку, виносити до узагальнюючих заголовків слова, що повторюються.

Повторювані елементи, які стосуються до всієї таблиці, виносять у тематичний заголовок або в заголовок графи; однорідні числові дані розміщують так, щоб їх класи збігалися; неоднорідні – посередині графи. Заголовки граф мають починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку роботи або з поворотом за стрілкою годинника. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку.

При перенесенні таблиці на наступну сторінку назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою в межах однієї сторінки.

Коли текст, який повторюється в графі таблиці, складається з одного слова, його можна замінювати лапками; якщо з двох або більше слів, то при першому повторенні його замінюють словами «Те саме», а далі лапками. Ставити лапки замість цифр, марок, знаків, символів, які повторюються, не можна. Якщо цифрові або інші дані в якомусь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

Таблиці являють собою впорядковані по горизонталі і вертикалі набори кількісних і якісних даних. Таблицю слід розташовувати в роботі безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. Таблиці нумеруються арабськими цифрами. Номер слід розміщати в правому верхньому куті після слова «Таблиця» (наприклад, Таблиця 1.). Допускається нумерація таблиць як наскрізна – по всій роботі, так і в межах розділу. Якщо в роботі одна таблиця, її не нумерують.

У таблицях рекомендується використовувати вертикальні лінії для більш чіткого поділу стовпців або робити проміжки між ними не менш 4 мм. Горизонтальні лінії слід використовувати тільки для виділення головних розділів таблиці. Однак, коли стовпчики таблиці містять цифри, читання ускладнюється, тоді можна використовувати поділяючі лінії.

Кожна таблиця повинна мати заголовок, який міститься нижче слова «Таблиця». Слово «Таблиця» і заголовок починаються із прописної (великої)

літери, крапка наприкінці заголовка не ставиться. Лапки для виділення слова «Таблиця» або назви таблиці не використовуються.

Графи рядків і стовпців таблиці також повинні мати заголовки, що починаються із прописних (великих) літер, і підзаголовки, які пишуться з малих літер, якщо підпорядковуються заголовку. Заголовки граф вказуються в однині. Якщо заголовки граф дуже довгі, то вони можуть бути замінені короткими умовними скороченнями або цифрами, пояснення яких повинні бути поміщені в текст заголовка всієї таблиці.

Стандартний вид таблиць для представлення первинних результатів: по рядках – досліджувані, по стовпцях – значення обмірюваних параметрів. У таблицях доцільно розміщати зведені підсумки статистичної обробки, а також інші типи систематизованих даних.

Таблицю слід розміщати так, щоб читати її можна було без повороту роботи. Якщо таке розміщення неможливе, таблицю розташовують так, щоб її можна було читати, повертаючи роботу за годинниковою стрілкою.

При переносі таблиці на іншу сторінку, заголовки її граф повторюють. Якщо заголовки граф таблиці великі, допускається їх не повторювати; у цьому випадку слід пронумерувати графи і повторити їхню нумерацію на наступній сторінці. При цьому заголовок таблиці не повторюють; над нею розміщують слова «Продовження таблиці ...» з вказівкою її номера.

За умови, якщо цифрові або інші дані в певному рядку таблиці відсутні, то ставиться прочерк. У випадку, якщо всі показники, які наведені в таблиці, виражені в одній одиниці виміру, то її позначення вказується в пояснювальному тексті заголовка таблиці. За умови, якщо всі показники, наведені в якій-небудь графі, виражені в тих самих одиницях виміру, то її позначення міститься в дужках після заголовка графи. Замінити лапками повторювані в таблиці елементи – цифри, знаки, і ін. – не допускається. При наявності в тексті

незначного за кількістю і обсягом цифрового матеріалу його недоцільно оформляти в таблицю, а слід давати у вигляді тексту, розташовуючи цифрові дані в стовпчики.

2.5. Загальні правила цитування та оформлення посилань на використані джерела

При написанні роботи, здобувач вищої освіти має посилатися на джерела, матеріал з яких наводяться в тексті, або на ідеї і висновки яких розроблюються проблеми, завдання чи питання. Такі посилання дають змогу відшукати документи, перевірити достовірність відомостей про цитування документа. забезпечують необхідну інформацію про нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал, не включений до останнього видання.

Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання.

Посилання в тексті роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...», або «... у працях [1, 3, 7]...»

Коли в тексті необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи того друкованого твору слід наводити

цитати. Науковий етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання.

Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці); якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) коли автор, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора, а весь текст застереження вміщується у круглій дужці. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. – *Н.Ф.*) (ініціали автора), (підкреслено нами. – *Н.Ф.*), (розбивка наша. – *Н.Ф.*).

2.6. Вимоги до оформлення списку використаних джерел

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором або виписують з каталогів і бібліографічних покажчиків повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв і т. ін.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті, в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Відомості про джерела, включені до списку, необхідно давати відповідно до вимог міждержавних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць. Бібліографічний опис списку використаних джерел може оформлюватися з урахуванням розробленого в 2015 році Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» (Додаток В).

2.7. Оформлення додатків

Додатки оформляються як продовження курсової роботи на наступних її сторінках, розташовуючи в порядку появи посилань у тексті. Додатки розміщуються після бібліографії і відокремлюються від неї аркушем, на якому посередині друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ».

Кожний новий додаток починається з нової сторінки. Додаток має заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток» і велика літера, що його позначає, наприклад: Додаток А.

Якщо в роботі більше одного додатка, їх позначають послідовно великими літерами українського алфавіту, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь.

Малюнки, таблиці, формули, що вміщено в додатках, нумерують арабськими цифрами в межах кожного додатка, наприклад: малюнок А.1 – перший малюнок додатку А; таблиця Б.2 – друга таблиця додатку Б; формула (А.1) – перша формула додатку А.

РОЗДІЛ 3

АПРОБАЦІЯ РЕЗУЛЬТАТІВ КУРСОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 026 СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО

3.1 Підготовка за результатами курсового дослідження тез доповідей на науковій конференції

Представлення науковій спільноті отриманих результатів дослідження та їх використання в практичній діяльності є апробацією результатів дослідження.

Результати дослідження можуть бути використані під час виконання здобувачем вищої освіти завдань практики, під час роботи студентів у різних громадських та соціальних об'єднаннях, тощо, і, як правило, – доповідаються на студентських наукових конференціях та семінарських або практичних заняттях під час навчання у закладі вищої освіти.

Зібрання товариства дослідників певної галузі наук з метою обговорення результатів досліджень різних проблем в науковій практиці прийнято називати конференціями, конгресами, симпозіумами. На вказаних зібраннях фахівцями різних галузей науки презентуються доповіді щодо результатів наукових досліджень та відбувається обмін науковими здобутками і їх обговорення. Презентовані результати досліджень публікуються, як правило, в спеціальних збірках матеріалів таких наукових заходів у тез доповідей, статей науковців, що містять головні здобутки дослідження.

Представлення результатів проведеного наукового дослідження – важливий етап дослідницької роботи. Здобувач вищої освіти має володіти вміннями публічної презентації результатів авторського дослідження в колі наукової спільноти. Складність означеного в тому, що представити результати потрібно в зрозумілій для широкої аудиторії формі за короткий проміжок часу, а висновки результатів дослідження потрібно викласти аргументовано і переконливо.

Презентація результатів дослідження має відповідати визначеним науковою спільнотою стандартам. Тези доповідей на наукових конференціях – це різновид подібного представлення.

Тези – це коротко і послідовно сформульовані основні положення наукової доповіді, повідомлення або наукової праці (наприклад, курсової роботи з психології).

Тези публікуються, переважно, до початку проведення конференції, вони містять короткий виклад основних здобутків авторського або колективного дослідження.

Тези доповідей обмежені в обсязі і складають декілька сторінок друкованого тексту. Під час формулювання тексту тез дослідження, як правило, не прийнято представляти складові методологічного апарату. В такій формі наукової публікації, як тези, прийнято викладати виключно конкретні результати дослідження.

В тексті тез наукового дослідження здобувача вищої освіти має бути вказано:

- 1) назву теми роботи;
- 2) ПІП автора;
- 3) назва закладу;
- 4) ПІП наукового керівника.

В тексті тез не має бути вміщено малюнки, графіки, фотографії тощо. Традиційно, текст тез за результатами дослідження, автори якого беруть участь у науковій конференції, подається до оргкомітету до початку роботи конференції в електронному вигляді.

В більшості випадків, рекомендується представляти тези в форматі MS WORD (.doc або .docx). Пропонується використовувати таку гарнітуру: Times

New Roman, формат сторінки А4 (поля: верхнє та нижнє – 20 мм, ліворуч – 25 мм, праворуч – 10 мм, 14 кегль шрифту, міжрядковий інтервал 1,5).

У верхньому правому куті першої сторінки тез зазначається прізвище та ініціали автора, назва закладу вищої освіти. Заголовок друкується посередині великими літерами. Нижче, симетрично до назви, – науковий ступінь, вчене звання та прізвище керівника. Між назвою закладу освіти та заголовком тез – інтервал 2.

Загалом, оформлення тексту тез має відповідати вимогам, розробленим і представленим у інформаційному листі оргкомітетом конференції, який визначається до початку роботи конференції.

3.2 Підготовка наукової статті

Наукова стаття є одним з різновидів наукової роботи, що містить виклад проміжних або кінцевих результатів дослідження, в якому висвітлюються окремі проблеми за темою дослідження, презентується матеріал результатів проведеного дослідження науковій спільноті.

Умовно в статті потрібно виділити такі структурні елементи:

1) вступ – постановка наукової проблеми та її актуальність, зв'язок з важливими завданнями, які необхідно вирішити під час дослідження;

2) останні дослідження та публікації, на які спирається автор, а також сучасні погляди на представлену проблему, виокремлення невирішених питань в межах проблеми, яка викладається в статті;

3) формулювання мети, постановка завдань.

Фактично, це – головна ідея статті. Представляється проблема дослідження, доповнення та поглиблення вже відомих даних, нових фактів, висновків, закономірностей, які ще недостатньо вивчені. Мета статі пов'язана з постановкою наукової проблеми та огляду основних публікацій за темою.

4) виклад змісту авторського дослідження – це основна частина статті, де викладають основні положення результатів наукового дослідження, отримані наукові факти, виділені закономірності, аналіз фактичного матеріалу, особистісний внесок автора в реалізацію презентованих висновків;

5) висновки, в яких формулюються основні ідеї автора, їх значення для теорії та практики, перспективи подальших розвідок за темою.

Наукова стаття оформлюється відповідно до вимог наукового журналу.

Оптимальний обсяг наукової статті від шести до дванадцяти сторінок тексту (0,5–0,7 авторського аркуша, 40000 знаків). Рукопис статті має містити повну назву роботи, ініціали та прізвище автора, анотації до результатів дослідження (українською та англійською мовами), список використаних джерел.

Результати дослідження, отримані в ході проведення наукового експерименту, складають основу новаторських пошуків автора.

3.3. Виступ з доповіддю на науковій конференції

Доповідь на науковій конференції ґрунтується на матеріалах проведеного дослідження. Час доповіді, як правило, обмежений – 10 хвилин. Доповідь будується за таким планом:

- 1) актуальність дослідження;
- 2) стан розробки проблеми;
- 3) основна ідея дослідження з визначеної проблеми;
- 4) положення, що вивчаються та методи їх дослідження;
- 5) основні результати та їх значення для теорії та практики.

Під час доповіді актуальними є візуальні презентації результатів дослідження, підготовані за допомогою технічних засобів. Проте, не доречно готувати презентацію, яка буде складатися виключно з тексту доповіді. Вони

доцільні лише у випадках, якщо використовуються таблиці або / та рисунки (схеми, діаграми, гістограми тощо).

Доповідь краще розповідати і, відповідно, для підготовки потрібно скласти план, що містив би основні положення та мав системність. Доповідь краще потренувати заздалегідь, спостерігаючи за часом, оскільки на конференції обов'язковим є регламент виступу.

Після презентації результатів дослідження – обговорення положень доповіді. В науковому товаристві обговорення положень доповіді вважається показником результативності дослідження, що сприяє пошуків наукових дослідників з проблеми, що викликала інтерес. Значна кількість питань свідчить про інтерес аудиторії до результатів дослідження. Під час обговорення потрібно дотримуватися етики офіційного спілкування.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Артюх С. Ф., Лізан І. Я., Голоп'яров І. В., Несторук Н. А. Основи наукових досліджень: *підручник*. Харків: УІПА, 2006. 277 с.
2. Белуха М. Т. Основи наукових досліджень. Київ: Вища школа, 1997. 271 с.
3. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII, редакція від 25.07.18. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
4. Ковальчук В. В, Моїсеєв Л. М. Основи досліджень: *навчальний посібник*. 4-е вид. перероб. і допов. К.: ВД «Професіонал», 2007. 240 с.
5. Коханко О. М. Основи науково-педагогічних досліджень: *навчальний посібник для студентів ВНЗ*. Хмельницький: ХНУ, 2005. 254 с.
6. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень: *навчальний посібник*. Київ: Кондор, 2006. 206 с.
7. Положення про курсову роботу у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка. URL: https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/11/nova_redakciya_polozhennya_pro_kvalifikaciynu_robotu_z_pidpisami_27c75.pdf
8. Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у освітньо-науковій діяльності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. URL: https://sspu.edu.ua/images/2020/doc/polozhennya_pro_sistemu_zabezpechennya_ad_2866f.pdf
9. Романчуков В. І. Основи наукових досліджень: *навчальний посібник*. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 254 с.
10. Сидоренко В. К., Дмитренко П. В. Основи наукових досліджень: *навчальний посібник для вищих педагогічних закладів освіти*. Київ: РНЦ «ДІНІТ», 2000. 260 с.

11. Стеченко Д. М., Чмир О. С. *Методологія наукових досліджень: підручник*. Київ: Знання, 2005. 309 с.

12. Шейко В. М. *Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник*. Київ: Знання, 2006. 307 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

Орієнтовний перелік тем курсових робіт з акторської майстерності для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 026

Сценічне мистецтво

1. Масові сцени вистави і характер впливу певної атмосфери.
2. Об'єктивна атмосфера і суб'єктивні почуття актора. Внутрішня динаміка атмосфери.
3. Атмосфера як збудник творчих почуттів актора у роботі над образом.
4. Роль музики у створенні атмосфери.
5. Декоративно-художнє оформлення вистави та його вплив на створення атмосфери видовища.
6. Сценографія як рухома дійово-динамічна структура атмосфери.
7. Складові сценографії.
8. Чотири основні етапи роботи над роллю: пізнання, переживання, втілення, вплив.
9. Методика роботи актора над роллю: вивчення дійсності, аналіз літературного матеріалу, акторська робота на репетиціях, вдома і у виставі.
10. Головний принцип роботи над роллю – від вигаданих чужих обставин до живого дійсного почуття, як шлях від зовнішнього до внутрішнього.
11. Поняття і оцінка розвитку зовнішньої сценічної дії вистави, причини, що викликали ту чи іншу дію, форми втілення думки, ідеї, реалій побуту, загального стилю як основні вимоги у роботі актора над роллю.
12. Метод дійового аналізу як засіб роботи над роллю та виставою взагалі, як найдоступніший шлях до життя людського духу ролі через життя людського тіла її.

13. Метод дійового аналізу як зовнішній і внутрішній самоаналіз артиста в обставинах життя ролі, як найкращий засіб розкріпачення актора, виявлення його творчої активності і самостійності.

14. Метод дійового аналізу як шлях найвищого режисерського відчуття творчості артиста, найменших змін у його поведінці на сцені, як дійсне створення умов для творчості.

15. Прийоми статурності і фіксації в театральних формах.

16. Характер жесту: комічний, трагічний.

17. Психологічний жест як перший крок актора у роботі над роллю.

18. Вправи на знаходження психологічного жесту у таких діях: відкривати, закривати, брати, ламати та інше. Вправи на фантастичний психологічний жест.

19. Вправи на використання жесту при загостренні дії.

20. Актор – творець мізансцен у процесі творення сценічного етюдю.

21. «Мізансцена» як подія, виявлена видовишно.

22. Пластична форма вираження у просторі й часі внутрішньої суті завершеного уривка сценічної дії, взаємодії або події, часу конфлікту.

23. Мізансцена як один із універсальних засобів існування актора на сцені.

24. Іномовна образність у мізансцені: за допомогою зовнішніх, фізичних дій персонажів виявляти внутрішні, психологічні відношення і дії.

25. Процес взаємодії акторів на сцені.

26. Уміння актора спостерігати життя, стосунки людей, уміння помічати в окремій деталі поведінки однієї людини вплив поведінки іншої.

27. Особливості сценічного спілкування.

28. Взаємодія з партнером.

29. Елементи живого процесу сценічної взаємодії: оцінка, орієнтація, привернення уваги партнера, пристосування до об'єкта, характер та динаміка пристосування.

30. Взаємодія як процес становлення та розвитку взаємовідносин з об'єктами партнерами під час сценічної боротьби

Орієнтовний перелік тем курсових робіт з історії театру для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 026 Сценічне мистецтво

1. Театральні елементи в обрядах і звичаях українського народу.
2. Скоморохи і вертепна драма та їх значення у розвитку культури і театального мистецтва України.
3. Михайло Щепкін – фундатор реалізму на українській сцені.
4. Творчість Михайла Щепкіна і Карпа Соленика.
5. Постать Марка Кропивницького у вітчизняному сценічному мистецтві.
6. Євфросинія Зарницька – талановита учениця Марка Кропивницького.
7. Постать Івана Карпенка-Карого.
8. Драматургія Михайла Старицького.
9. «Наталка Полтавка» Івана Котляревського як етап зародження національної драматургії і театру.
10. Творча і суспільно-громадська діяльність Миколи Садовського.
11. Панас Саксаганський як символ високої акторської майстерності.
12. Корифеї українського театру: основні засади творчості.
13. Марія Заньковецька – провідна зірка українського театру кінця XIX – початку XX сторіччя.
14. Іван Франко і театр.
15. Лесь Курбас і Молодий театр.
16. Лесь Курбас і «Кийдрамте».
17. Лесь Курбас і «Березіль».
18. Творчі лабораторії Леся Курбаса.

19. Актор і режисер Володимир Блавацький.
20. «Нескорені березільці» Йосип Гірняк і Олімпія Добровольська.
21. Творчий тандем режисера Сергія Данченка і актора Богдана Ступки.
22. Актор і режисер Гнат Юра.
23. Наталія Сумська – продовжувачка славнозвісної театральної династії.
24. Львівський театр Леся Курбаса як унікальний методологічний центр.
25. Ада Роговцева як мисткиня і моральний орієнтир української нації.
26. Федір Стригун як продовжувач основних засад творчості Театру корифеїв.
27. Амвросій Бучма: творча доля «розумного Арлекіна».
28. Віхи становлення Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка (до 100-річчя театру).
29. Школа сценографії Данила Лідера.
30. Лариса Кадирова як натхненник і організатор Міжнародного театрального фестивалю жіночих монодрам «Марія».

Приклад оформлення титульної сторінки курсової роботи

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально – науковий інститут культури і мистецтв
Кафедра сценічного мистецтва, естради та методики режисерування

Курсова робота з _____

на тему: _____

Студента ___ курсу

ННІ культури і мистецтв, _____ група

(прізвище ім'я, по-батькові)

Науковий керівник

(вказати вчений ступінь, звання, П.І.Б.)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка ECTS _____

Вимоги до оформлення списку використаних джерел

Стандарт ДСТУ 8302:2015 (набрав чинності з 01.07.2016) встановлює основні види бібліографічних посилань (внутрішньотекстове, підрядкове, позатекстове), загальні положення щодо їхньої структури, а також правила складання та розміщування в документах. Стандарт поширюється на бібліографічні посилання (не плутати з «бібліографічним описом» - ДСТУ ГОСТ 7.1:2006) в опублікованих і неопублікованих документах незалежно від носія інформації. Приклади, наведені в таблиці, стосуються позатекстового посилання, якого слід дотримуватись при формуванні переліку літератури в публікаціях.

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1. Книги: <u>Один автор</u>	1. Ярмоненко С. П. Радиобиология человека и животных. М.: Высшая школа, 1977. 368 с. 2. Аптон Г. Анализ таблиц сопряженности: пер. с англ. М.: Финансы и статистика, 1982. 143 с.
<u>Два і більше авторів</u> «- за потреби у заголовку бібліографічного запису поза текстового посилання можна зазначати більше ніж три імені авторів»	1. Польшка Н. С., Платонова А. Г. Физическое развитие школьников Украины. Пространственно-временные и морфофункциональные особенности: монография. Киев: Генеза, 2015. 269 с. 2. Ильин Л. А., Кириллов В. Ф., Коренков И. П. Радиационная гигиена: учебник. М.: Медицина, 1999. 384 с. 3. Сердюк А. М., Тимченко О. І., Линчак О. В., Бенедичук Ю. В. Генофонд і здоров'я населення: значення іонізуючої радіації. К.: Медінформ, 2010. 230 с. 4. Москаленко В. Ф., Гульчій О. П., Голубчиков М. В. та ін. Біостатистика. К.: Книга плюс, 2009. 184 с. 5. Безруков В. В., Войтенко В. П., Ахаладзе Н. Г., Писарук А. В., Кошель Н. М. Реформирование медицины. Украина в мировом и европейском контексте: научно-публицистическое издание / Ин-т геронтологии им. Д. Ф. Чеботарева НАМН Украины. Киев: Феникс, 2015. 139 с.
<u>Без автора</u>	1. Показники діяльності радіологічної служби України в 2002–2004 рр.: довідник. К., 2005. 39 с.

	2. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / за ред. Е.М. Лібанової; Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України. К.: Візаві, 2010. 248 с.
2. Багатотомне видання	1. Савельев И. В. Курс общей физики. Т. 1. Механика. Молекулярная физика: учеб. пособие для студентов вузов. М.: Наука, 1982. 432 с.
3. Матеріали конференцій, з'їздів Увага! Так записується бібліографія для збірника в цілому , а не окремої статті в ньому. Для опису окремої статті в таких виданнях - див. 16	1. Кібернетика в сучасних економічних процесах: зб. текстів виступів на респуб. міжвуз. наук.-практ. конф. / Держкомстат України ; Ін-т статистики, обліку та аудиту. К.: ІСОА, 2002. 147 с. 2. Актуальні питання гігієни та екологічної безпеки України: зб. тез доп. наук.-практ. конф. (шості марзеєвські читання). Вип. 10. К., 2010. 297 с. 3. Ризикологія в економіці та підприємстві: зб. наук. праць за матеріалами міжнарод. наук.-практ. конф. / М-во освіти і науки України; Держ. податк. адмін. України; КНЕУ та ін. К., 2001. 452 с.
4. Препринти	1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль, 2006. 7 с. (Препринт / НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС ; 06-1).
5. Депоновані наукові праці	1. Разумовский В. А., Андреев Д. А. Управление маркетинговыми исследованиями в регионе. М., 2002. 210 с. (Деп. в ИНИОН РАН 15.02.02, № 139876).
6. Словники	1. Географія: словник-довідник / авт.-уклад. В. Л. Ципін. Х.: Хапімон, 2006. 175 с. 2. Тимошенко З. І., Тимошенко О. І. Болонський процес в дії: словник-довідник основних термінів і понять з організації навч. процесу у вищ. навч. закладах. К.: Європ. ун-т, 2007. 57 с. 3. Українсько-німецький тематичний словник / уклад. Н. Яцко

	та ін. К.: Карпенко, 2007. 219 с.
7. Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005 р. / Верховна Рада України. Офіц. вид. К.: Парлам. вид-во, 2006. 207 с.</p> <p>2. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України станом на 16.10.2012 № 5460-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2899-15.</p> <p>3. Улаштування, утримання і організація режиму діяльності дитячих оздоровчих закладів : ДСанПіН 5.5.5.23-99 / МОЗ України. К., 1999. 53 с.</p>
9. Стандарти	<p>1. Якість води. Словник термінів : ДСТУ ISO 6107-1:2004 - ДСТУ ISO 6107-9:2004. Чинний від 2005-04-01. К. : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.</p> <p>2. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання : ДСТУ 8302:2015. Чинний від 2016-07-01. К., 2016. 16 с.</p>
10. Каталоги	<p>1. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : каталог-довідник / авт.-упоряд. М. Зобків та ін. Львів : Новий час, 2003. 160 с.</p> <p>2. Горницкая И. П., Ткачук Л.П. Каталог растений для работ по фитодизайну. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с.</p>
11. Дисертації	<p>1. Винарська О. І. Наукові основи гігієнічної оцінки дії хімічних та біологічних факторів середовища при їх спільному надходженні в організм на основі імунологічного критерію шкідливості : дис. ... доктора мед. наук: 14.02.01 / Ін-т гігієни та медичної екології ім. О.М. Марзєєва. К., 2000. 245 с.</p> <p>2. Главацька В. І. Комплексна гігієнічна оцінка регіональних особливостей забруднення об'єктів навколишнього середовища свинцем і його впливу на показники здоров'я дітей : дис... канд. мед. наук : 14.02.01 / Дніпропетровська держ. мед. академія. Дніпропетровськ, 2006. 202 с.</p>
12.	1. Андрійчук Л. О. Фізіолого-гігієнічне обґрунтування

<p>Автореферати дисертацій</p>	<p>критеріїв регламентації та оцінки шуму побутових електричних машин і приладів: автореф. дис. ... канд. біол. наук. К., 2001. 18 с.</p> <p>2. Рашитов Л. З. Гигиеническая оценка загрязнения атмосферного воздуха канцерогенами и заболеваемость раком легкого населения крупного промышленного города (на примере г. Казани Республики Татарстан): автореф. дисс. ... доктора мед. наук: 14.02.01 «гигиена». Москва, 2013. 43 с.</p>
<p>13. Патенти</p>	<p>1. Пат. № 96939 UA Спосіб прогнозування забруднення атмосферного повітря викидами автомобільного транспорту / О.І. Турос, О.В. Ананьєва, А.А. Петросян та ін. ; ДУ «Інститут гігієни та медичної екології ім. О.М. Марзєєва» НАМН України. Опубл. 25.02.2015; Бюл. № 4.</p>
<p>14. * ЧАСТИНА книги, періодичного, продовжуваног о видання * Для позначення джерела розділовий знак «дві навскісні риски» (//) можна замінят и крапкою, виділивши курсивом назву цілого документа ** Можна вказу вати всіх авторів</p>	<p><u>Стаття в журналі</u></p> <p>1. (1 автор) Пристер Б. С. Готовность к действиям в аварийных ситуациях – основа радиационной защиты населения // Довкілля та здоров'я. 2008. № 2 (45). С. 29 -34. Пристер Б. С. Готовность к действиям в аварийных ситуациях – основа радиационной защиты населения. <i>Довкілля та здоров'я</i>. 2008. № 2 (45). С. 29 -34.</p> <p>2. (2 автори) Vorm P., Kreylin W. Toxicological hazards of inhaled nanoparticles potential implications for drug delivery / P. Vorm, W. Kreylin // J. Nanosci. Nanotech. 2004. № 4 (6). P. 1 – 11. Vorm P., Kreylin W. Toxicological hazards of inhaled nanoparticles potential implications for drug delivery. <i>J. Nanosci. Nanotech.</i> 2004. № 4 (6). P. 1 – 11.</p> <p>3. (3 автори) Надеенко В. Г., Никифорова В. Я., Камкин А. Б. К методике изучения состояния здоровья населения промышленных регионов с учетом отдаленных эффектов // Гигиена и санитария. 1991. № 8. С. 82 - 84. Надеенко В. Г., Никифорова В. Я., Камкин А. Б. К методике изучения состояния здоровья населения промышленных регионов с учетом отдаленных эффектов. <i>Гигиена и санитария</i>. 1991. № 8. С. 82 - 84.</p>

4. **(4 автори)** Соколова И. И., Малышева З. В., Савельева И. С., Тютюнник И. Ф. Репродуктивное здоровье жительниц региона жесткого радиационного контроля // Вестн. Рос. ассоц. акуш.-гин. 1996. № 2. С. 84 - 86.

Соколова И. И., Малышева З. В., Савельева И. С., Тютюнник И.Ф. Репродуктивное здоровье жительниц региона жесткого радиационного контроля. *Вестн. Рос. ассоц. акуш.-гин.* 1996. № 2. С. 84 - 86.

5. **(5 і більше авторів)** ** Сердюк А. М., Павленко Т. О., Риган М. М. та інш. Радиологічні наслідки аварії на Чорнобильській АЕС крізь призму проблем протирадіаційного захисту населення України // Довкілля та здоров'я. 2016. №1. С. 22-30.
Сердюк А. М., Павленко Т. О., Риган М. М., Лось І. П., Скалецький Ю. М. Радиологічні наслідки аварії на Чорнобильській АЕС крізь призму проблем протирадіаційного захисту населення України. *Довкілля та здоров'я.* 2016. №1. С. 22-30.

Telisman S., Colak B., Pizent A. et al. Reproductive toxicity of low-level lead exposure in men // *Environ. Res.* 2007. Vol. 105. P. 256-266.

Telisman S., Colak B., Pizent A., Jurasovič J., Cvitkovič P. Reproductive toxicity of low-level lead exposure in men. *Environ. Res.* 2007. Vol. 105. P. 256-266.

Загороднюк К. Ю., Бардов В. Г., Омельчук С. Т., Пельо І. М., Загороднюк Ю. В., Нікіпелова О. М., Баришнікова О. П. Гігієнічне обґрунтування необхідності та шляхів модернізації комунальних систем централізованого водопостачання України // Довкілля та здоров'я. 2016. №1. С. 48-53.

Загороднюк К. Ю., Бардов В. Г., Омельчук С. Т., Пельо І. М., Загороднюк Ю. В., Нікіпелова О. М., Баришнікова О. П. Гігієнічне обґрунтування необхідності та шляхів модернізації комунальних систем централізованого водопостачання України. *Довкілля та здоров'я.* 2016. №1. С. 48-53.

Стаття в збірнику наукових праць (як і в журналах)

1. Платонова А. Г. Методика скрининг-оценки физического

розвиття дітей по індексу Кетле // Гігієна населених місць : зб. наук. пр. Київ, 2012. Вип. 60. С. 356 - 362.

Платонова А. Г. Методика скрининг-оценки фізического розвитку дітей по індексу Кетле. *Гігієна населених місць* : зб. наук. пр. Київ, 2012. Вип. 60. С. 356 - 362.

2. Федоренко В. І., Кіцула Л. М. Фактори формування фізичного розвитку дітей (огляд літератури) // Гігієна населених місць: зб. наук. пр. К., 2011. Вип. 57. С. 332-337.

Федоренко В. І., Кіцула Л. М. Фактори формування фізичного розвитку дітей (огляд літератури). *Гігієна населених місць* : зб. наук. пр. К., 2011. Вип. 57. С. 332-337.

3. Черниченко І. О., Литвиченко О. М., Бердник О. В. та інш. Ризик впливу на здоров'я населення наслідків куріння та забруднення атмосферного повітря пріоритетними канцерогенами // Наукові засади міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації». Вип. 1 / за ред. акад. А. М. Сердюка. К.: Деркул, 2007. С. 256–261.

Черниченко І. О., Литвиченко О. М., Бердник О. В., Зайковська В. Ю., Сидоренко Т. П., Осипчук О. П. Ризик впливу на здоров'я населення наслідків куріння та забруднення атмосферного повітря пріоритетними канцерогенами. *Наукові засади міжгалузевої комплексної програми «Здоров'я нації»*. Вип. 1 / за ред. акад. А.М. Сердюка. К.: Деркул, 2007. С. 256–261.

Тези конференцій (прізвища вказуються за тим же принципом, як і для статей в журналі чи в збірнику)

1. Михіна Л. І. Формування «короткого переліку» пріоритетних забруднюючих хімічних речовин повітря приміщень житлових і громадських будинків // Актуальні питання гігієни та екологічної безпеки України: зб. тез доп. наук.-практ. конф. (шості марзеєвські читання, 2010). К., 2010. Вип. 10. С. 84 – 86.

2. Ємченко Н. Л., Харченко О. О., Гуліч М. П., Томашевська Л. А., Моїсеєнко І. Є. Особливості біологічної дії різних хімічних форм мікроелементів. *Актуальні питання гігієни та екологічної безпеки України* : зб. тез доп. наук.-практ. конф.

	(дванадцяті марзеєвські читання). Вип. 16. Київ, 2016. С. 210 – 211.
<p>15. Електронні ресурси * «[Електронний ресурс]», «Назва з екрана» можна не вказувати «Режим доступу» або «URL»</p>	<p>1. Богомольний Б. Р. Медицина екстремальних ситуацій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. мед. вузів III—IV рівнів акредитації / Б. Р. Богомольний, В. В. Кононенко, П. М. Чуєв. Одеса : Одес. мед. ун-т, 2003. - 1 електрон. опт. диск (CD-ROM) ; 12 см. - Систем. вимоги: Pentium ; 32 Mb RAM ; Windows 95, 98, 2000, XP ; MS Word 97-2000. - Назва з контейнера.</p> <p>2. Насвіт О. І. Проблеми йодної профілактики в Україні на випадок радіаційної аварії на АЕС: аналітична записка [Електронний ресурс]. К.: НІСД, 2013. Режим доступу : http://www.niss.gov.ua/articles/1379/ - Назва з екрана. Насвіт О. І. Проблеми йодної профілактики в Україні на випадок радіаційної аварії на АЕС: аналітична записка. К.: НІСД, 2013. URL : http://www.niss.gov.ua/articles/1379/.</p> <p>3. Про наукову і науково-технічну діяльність : Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII [Редакція від 01.08.2016] / Верховна Рада України. URL : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/848-19/page</p>
<p>16. Методичні рекомендації</p>	<p>1. Карачев И. И., Семенюк Н. Д., Г. Н. Еременко и др. Изучение социально-гигиенических аспектов здоровья населения, проживающих на территориях, загрязненных радионуклидами: методические рекомендации. К., 1991. 25 с.</p> <p>2. Методические указания по гигиеническому контролю загрязнения морской среды / КНИИ ОКГ им. А. Н. Марзеева. – М., 1981. 31 с.</p> <p>3. Количественная оценка неканцерогенного риска при воздействии химических веществ на основе построения эволюционных моделей : методические рекомендации МР 2.1.10.0062-12 / Федеральная служба по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека ; ИА «Гарант». Москва, 2012. Режим доступа : http://www.garant.ru/products/ipo/prime/doc/70079804/#ixzz38ILoeRJA (дата обращения 26.10.2016)</p>

17. Інформаційні листи	Методика розрахункового гігієнічного нормування пестицидів у ґрунті. Київ, 2005. 2 с. (Інформаційний лист про нововведення в системі охорони здоров'я / Укрмедпатентінформ, № 131-2005).
---------------------------------------	--